

LBRIS

We know
books

Lucrarea a fost finanțată de către
ASOCIAȚIA ITALIENILOR DIN ROMÂNIA – RO.AS.IT

**Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
DE SABATA, COLETA**

Clanul De Niro / Coleta De Sabata. - Ed. a 2-a. -
Timișoara: Excelsior Art, 2016
ISBN 978-973-592-385-3

821.135.1-31

© 1997, 2006, Editura EXCELSIOR ART

Drepturile asupra acestei ediții sunt rezervate
Asociației Italianilor din România – RO.AS.IT

Editura Excelsior Art – Timișoara, Str. Augustin Pacha, nr.
2, camera 28, cod 300011, e-mail: editura@excelsiorart.ro,
telefon / fax 0256/201078; web: www.excelsiorart.ro;
blog: <https://corinavictoriasein.wordpress.com/>

COLETA DE SABATA

CLANUL DE NIRO

ediția a II-a

Editura Excelsior Art
2016

Cuprins

Prefață	7
Capitolul I	
Giovani De Niro	11
Capitolul II	
Casa bătrânească	26
Capitolul III	
Excelența sa pune condiții	42
Capitolul IV	
O primăvară fierbinte	53
Capitolul V	
Giovani De Niro călătorește	75
Capitolul VI	
O discuție edificatoare	92
Capitolul VII	
La bella Italia	103
Capitolul VIII	
Sfârșit de veac în capitală	119
Capitolul IX	
Giovani Secundo pleacă la armată	139
Capitolul X	
Pavilionul de vânătoare	163
Capitolul XI	
Ultimul deceniu al veacului	191

Capitolul XII	
Necazuri	214
Capitolul XIII	
Căsătoria Stefaniei și urmările ei	231
Capitolul XIV	
În comitatul Aradului lumea se agita	253
Capitolul XV	
Discuții între femei	276
Capitolul XVI	
Primăvara la Cluj	287
Capitolul XVII	
Întâlniri neîntâmplătoare	311
Capitolul XVIII	
Sfârșitul unui proces și implicațiile lui	329
Capitolul XIX	
Complicații intime	342
Capitolul XX	
Sfârșit de veac	371

Autoarei, Coleta de Sabata, i-au fost recunoscute meritele în recrearea unui trecut destul de zbuciumat, dinamic și antrenant, modern prin problematica abordată, legată de o lume care lume emigrează. Pentru toate acestea, pentru înalta valoare artistică a celor șase titluri, autoarea a fost distinsă de către președintele Italiei, excelența sa C. A. Ciampi, cu ordinul „La Stella della Solidarieta Italiana” în grad de cavalier. Volumele se găsesc în biblioteci de înalt renume din țară și din străinătate și sunt puse la dispoziția celor interesați de a cunoaște acest fenomen devenit global și mondial, atât de crud, de complicat și de împodobit cu speranțe, emigrația.

Editor

Capitolul I Giovani De Niro

Prima întâlnire între episcopul de Oradea Inochentie și tânărul Giovanni De Niro avusese loc în vara anului 1865.

Episcopul trecea cu trăsura pe un drum aflat în lucru și auzul îi prinse o melodie neobișnuită pentru meleagurile Ardealului, melodie ce îi amintea de anii petrecuți la „De Propaganda Fide” în inima Orașului Etern.

Cei ce cântau, ritmându-și astfel munca grea, erau constructorii de drumuri; episcopul oprise trăsura, chemând la sine pe unul dintre oamenii ce trudeau în căldură și praf. Cel ce se apropiase era șeful de echipă, foarte tânărul Giovanni De Niro.

– Sunteți italieni?

– Da, constructori din Italia.

– Aud că vorbești românește. Din care parte a Italiei ați venit aici?

– Din Friul, de sub Alpi, de pe lângă San Daniele del Friul, dacă a auzit înălțimea ta de regiunea aceea, răspunse tânărul surâzând.

– Da. Cunosc. „Et in Arcadia ego” murmură pentru sine înaltul prelat. Ia spune, știți să construiți și altceva în afară de drumuri?

– De toate știm, răspunse cu mândrie bărbatul. Suntem constructori din tată în fiu, am lucrat în Germania, în Elveția și pe lângă Viena. Facem poduri, case, biserici, lucrăm în

marmură, în piatră, în cărămidă. Nu ne dăm în lături de la nicio muncă cinstită.

Tânărul vorbea cu mai mult curaj decât îi dădea dreptul experiența proprie, dar îi este caracteristic tinereții să i se pară totul posibil.

Episcopul examina cu privirea grupul de oameni: erau tineri, sănătoși, puternici, cu ochii întunecați și dinții strălucitori, pudrați cu praf și scăldați în sudoare.

– Eu sunt episcopul de la Oradea. Să vii duminică la Palatul Episcopal, poate ne înțelegem pentru o treabă.

– Sărut dreapta, sfinția ta, voi veni duminică după slujbă, altfel nu pot.

Trăsura se îndepărtă stârnind un nor fin de pulbere iar oamenii reveniră la truda lor.

În acest fel simplu a început colaborarea de o viața între episcopul Inochentie și constructorul Giovanni De Niro.

Duminică, după încheierea slujbei celei mari, tânărul De Niro, îmbrăcat curat și cu fața strălucind de cât o frecase, se prezentă la episcopie.

Inochentie, bărbat în puterea vârstei, subtil și rafinat ca toți prelații formați la Roma, îl invită mai întâi să-și povestească viața și, mai ales, să spună cum a ajuns pe meleagurile ardelene.

– De la unsprezece ani am lucrat cu tata în străinătate; la noi acasă nu avem ce munci; pământul, puțin cât este, îl cultivă femeile și bătrânii; casele noastre sunt din piatră, nu se strică nici o dată la o sută de ani; mergem în Germania, nemții sunt bogați, plătesc bine, dar vor lucru de calitate și constructori ca italienii nu sunt alții în lume, spuse cu mândrie și naivitate De Niro; iarna facem un pic de școală,

așa cum se poate. Noi lucrăm în echipă, nu ne amestecăm cu alții, răspundem de ceea ce facem, de mici ne obișnuiesc părinții să respectăm munca.

– Acum doi ani am fost angajați la o lucrare mare pe lângă Fiume. Se făcea acolo un drum de coastă, săpat în munții care coboară până la mare. Am lucrat vara întreagă, muncă grea, dar domnii au fost mulțumiți de noi și ne-au plătit bine. Toamna, înainte de a pleca în Italia, a venit un domn să ne angajeze pentru construcția drumului de aici. Dorea o echipă întreagă, lucru ce ne-a plăcut și nouă. Am stabilit condițiile și primăvara ne-am prezentat în Ardeal, facem drumul, podurile și construcțiile de artă, căci ne pricepem să lucrăm bine piatra.

– La Oradea se află multe construcții făcute de italieni, zise gânditor episcopul. Olosigul a fost locuit de la început numai de italienii veniți pentru a realiza marile clădiri ale orașului, în limba maghiară „olasz” înseamnă italian, explică el.

– Noi suntem aici pentru prima dată, dar ne place, oamenii sunt primitivi, ne înțelegem ușor cu ei, mulți dintre ai noștri o rup pe românește, râse De Niro.

Episcopul asculta meditativ, ei știa cât de asemănătoare este limba italiană celei române. Îi făcea plăcere să audă pe acest italian mărturisind, fără să știe, despre originea comună a celor două popoare.

– Să mergem, să vedem ce aș dori să-mi construiești, mai întâi locul, iar apoi îți voi arăta planurile, știi să le citești?

– Știu, am lucrat o vreme la un geometru din Udine, am învățat să calculez o bolta, să știu cât material se cere, cum se ridică zidurile de sprijin, cât de groasă trebuie să fie fundația.

– Până la toamnă sunt ocupat cu angajamentul pe care

îl am. Apoi voi merge în Italia, voi căuta echipa potrivită și voi angaja oamenii. Am nevoie de cei mai buni constructori. În februarie aş reveni pentru a mă ocupa de găsirea de ziuasi pentru săpături. Trebuie să aflu de unde pot cumpăra varul, lemnul, cărămida... toate materialele fără de care nu se poate începe munca.

– Bine, vino să studiezi planurile și apoi fă-mi o ofertă, încheie episcopul discuția.

Tânărul De Niro se aplecă și sărută respectuos inelul episcopului. Ar fi sărutat și pământul, numai să prindă din zbor această comandă.

Oferta pe care i-a făcut-o episcopului a fost modestă, dar acoperitoare. De Niro știa că nu de la această primă construcție se va îmbogăți. Era important să pătrundă în lumea constructorilor, să se poată manifesta, să devină „cineva”.

Toamna târziu, după încheierea lucrărilor, Giovanni se întorsese acasă, în comuna natală Maiano, situată printre colinele ce făceau trecerea între Alpii cei maiestuoși de la miazănoapte și plaja de aur a Adriaticii de la miazăzi. Capitala Friulului era orașul Udine, oraș străvechi ce suportase frământata istorie a acestui ținut de margine.

Casa lor, asemeni tuturor caselor din comună, era construită din piatră de culoare cenușie și avea drept unică podoabă scara exterioară ce ducea la etaj, acolo se găseau camerele de dormit pentru întreaga familie. La parter se afla tinda, bucătăria și cămara, precum și intrarea în pivniță, unde se păstrau alimentele și vinul casei.

În bucătăria spațioasă, dar cu ferestre mici și apărate de obloane, focul ardea într-o vatră largă; aici se aduna

familia, aici se gătea și se lua masa; restul încăperilor nu erau încălzite; iarna fiecare se descurca cum putea sub păturile groase pentru a se apăra de frig. Seara rămâneau cât mai mult pe lângă foc, copiii hârjonindu-se până cădeau de oboseală, femeile împletind la câte o pereche de ciorapi, bărbații povestind despre întâmplările din vară. Deși iernile erau în general blânde, sub influența binefăcătoare a Adriaticii – așa că pe lângă case creșteau smochini – vântul de nord se strecura uneori viclean prin pasul Bremeno și într-o singură noapte cobora temperatura sub limita de îngheț.

Într-o asemenea seara de iarnă Giovanni deschise discuția cu tatăl său, om în vârstă și trecut prin multe, aspru și chiar ursuz acum la bătrânețe, dacă nu avea un pahar de vin care să-l mai îmblânzească. Bătrânul De Niro nu mai era capabil să umble prin lume, nu mai putea să emigreze, așa că simțea din greu lipsa banilor și acest fapt îi înnegura și mai mult firea.

– M-am gândit să mă însor, spuse liniștit tânărul.

Tatăl pufăi din luleaua lungă, austriacă, așteptând explicații.

– Mi s-a făcut o propunere pe care nu vreau s-o scap, este vorba de o lucrare importantă, o capelă, continuă tânărul pe același ton neutru.

– Te simți în stare să o faci? îl încercă tatăl.

– Da, am studiat îndelung planurile, m-am interesat de materiale... mâine, la lumina zilei, ți-aș putea arăta despre ce este vorba.

Tatăl nu era surprins, își cunoștea bine fiul, îi știa firea ambițioasă și era convins că nu se va mulțumi în viață doar cu situația de subordonat.

– De câți bani ai avea nevoie pentru a deschide șantierul? mormăi el.

LBDIS

We know
books

Lucrarea a fost finanțată de către
ASOCIAȚIA ITALIENILOR DIN ROMÂNIA – RO.AS.IT

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
DE SABATA, COLETA

De Niro și fiii / Coleta De Sabata. - Ed. a 2-a. -
Timișoara: Excelsior Art, 2016
ISBN 978-973-592-386-0

821.135.1-31

© 2003, Editura EXCELSIOR ART

Drepturile asupra acestei ediții sunt rezervate
Asociației Italianilor din România – RO.AS.IT

Editura Excelsior Art – Timișoara, Str. Augustin Pacha, nr.
2, camera 28, cod 300011, e-mail: editura@excelsiorart.ro,
telefon / fax 0256/201078; web: www.excelsiorart.ro;
blog: <https://corinavictoriasein.wordpress.com/>

COLETA DE SABATA

DE NIRO ȘI FIII

ediția a II-a

Editura Excelsior Art
2016

Cuprins

PARTEA I.....	5
Capitolul I – O masă de familie.....	7
Capitolul II – Ultima călătorie	41
Capitolul III – Stefanie	58
Capitolul IV – Evenimentele anului 1908.....	85
Capitolul V – Liniştea dinaintea furtunii.....	130
Capitolul VI – Patricia și Marco sub semnul destinului	151
PARTEA A II-A	179
Capitolul VII – Începutul unui an dramatic: 1914..	181
Capitolul VIII – În preajma solstițiului de vară.....	215
Capitolul IX – Ziua fatidică	232
Capitolul X – Der Weltkrieg, La Grande Guerre, The World War.....	239
Capitolul XI – Familia se destramă.....	260
Capitolul XII – Rănile războiului.....	271
Capitolul XIII – Pe Isonzo și pe alte meleaguri.....	296
Capitolul XIV – Piave, începutul sfârșitului.....	322
Capitolul XV – Spre noi orizonturi.....	349
Capitolul XVI – În vârtoarea bătăliei finale.....	365
Capitolul XVII – Alba Iulia	385

Capitolul I O masă de familie

Duminica era frumoasă și rece. Un vânticel ce anunța toamna bătea dinspre Mureș; primele frunze argintii zburau prin văzduhul străveziu al orașului; aerul curat se strecura prin ferestrele crăpețite și pe sub ușile neatent închise mișcând perdelele subțiri. Din bolta senină a culorilor pure curgeau ca o ploaie de lumină peste clădirile mari și bine echilibrate din centrul orașului.

– Trebuie să mă grăbesc? întrebă Xenia aruncând o privire iute asupra obiectelor puse cu grijă pe patul larg, gata pentru a fi îmbrăcate.

– N-ar strica dacă vrei să ajungem la timpul potrivit și la biserică, îi răspunse cu vocea lui caldă și calmă Tancredi. Potrivit de înalt, subțire, cu trăsăturile de o mare expresivitate, arăta extrem de tânăr deși depășise bine bariera celor treizeci de ani; când citea purta ochelari cu ramă îngustă, metalică, ceea ce îi conferea un plus de maturitate. Xenia se întrebase nu odată dacă îi poartă pentru a părea mai vârstnic sau chiar avea nevoie de ei.

Tancredi se dovedise în ultimii ani un contabil precis și priceput și firma sa conducea întreaga administrație a clanului De Niro; în plus, avea clienți destui și din alte întreprinderi comerciale și industriale din Arad, așa că veniturile sale erau în continuă creștere.

Căsătoria, cu treisprezece ani în urmă a Xeniei

Budeanu – văduva Pálóty Lajos – cu acest bărbat tânăr și atât de atrăgător, stârnise multe comentarii în familia De Niro. Prima reacționase negativ Aniute, viitoarea soacră, neașteptat de violent ținând seama de firea ei placidă. Între cei zece copii pe care îi născuse și îi crescuse de când fusese adusă în Ardeal de către soțul ei Giovanni Primo De Niro, Tancredi era fiul ei preferat. Ar fi vrut ca acest băiat al ei, frumos, cuminte, harnic și așezat, să ia o fată aleasă de ei, după vechile obiceiuri italiene, așa cum se măritase și ea în anul 1866. Părinții ei acceptaseră după multă chibzuință cererea tânărului pe atunci, constructor ce dorea să își făurească un viitor.

Tancredi fusese atât de nebunește îndrăgostit de frumoasa doamnă pe care o cunoscuse întâmplător în trenul ce mergea spre Arad încât nimic nu îl putuse clinti din hotărârea lui ce părea pripită și nu tocmai convenabilă.

Până la urmă soacra se împăcase cu soarta aflând că Xenia, deși fată de popă român ortodox, era totuși catolică, religie la care fusese obligată să treacă prin căsătoria cu primul ei soț, un membru șters al celebrei familii Pálóty. Soțul ei murise de ftizie la un an sau doi după aceea, într-un sanatoriu din Elveția. Fusese aceasta o căsătorie foarte ciudată și care stârnise comentarii și ironii în lumea maghiarimii arădene.

Așa cum avea să afle întreaga familie De Niro – cu mare satisfacție – tânăra văduvă avea o situație materială de invidiat, lucru confirmat de bătrânul De Niro. Abila femeie avusese grijă să comande importante lucrări de construcții la firma De Niro, comenzi care îi puseseră în valoare solvabilitatea. Acești italieni pragmatici și care se ridicaseră de jos, ajungând în câteva decenii de muncă înverșunată la o situație înfloritoare, se bucurau de orice ocazie ce le

întărea soclul pe care și-l construiseră singuri cu mâinile și cu pricepera lor.

Cunoscând-o mai de aproape, toți o îndrăgiseră pe nou venita în familie căci era nu numai de o uluitoare frumusețe, pe care o moștenise de la tatăl ei, popa Budeanu, dar și înțeleaptă, dornică să se integreze printre ceilalți, îngăduitoare cu alții așa cum sunt oamenii pe care viața i-a încercat din greu.

Xenia, îmbrăcată într-o cămașă albă de zi, confecționată din cea mai fină pânză de in ce se putea găsi în bine-asortatele magazine arădene, brodată pe piept cu ajur, se uita critic la două bluze întinse pe pat.

– Pe care să o îmbrac? se adresă ea lui Tancredi, de parcă acesta s-ar fi priceput la modă.

El se întoarse și îi replică râzând:

– Pe a treia!

Xenia se purta foarte elegantă și în acord cu situația ei. Trecuse și ea de vârsta considerată „de aur” a femeii – treizeci de ani – și avea acum grijă să arate cât mai bine pentru soțul ei pe care îl legase cu lanțurile fine ale dragostei dar și cu cei patru fii pe care îi născuse în primii ani de căsnicie.

Alese până la urmă o bluză lila-pal din mătase cu dungi lucioase, având multă broderie la guler, pe piept și la manșete, cu mâneci largi, bufante până la cot și de acolo strânse pe braț și încheiate cu nasturi mici, asortați; își trase peste cap fusta lungă până la glezne, cu cloșuri nu prea ample, cum cerea moda și îl rugă pe soțul ei să o ajute să își îmbrace costumul; își fixă apoi pe cap pălăria care semăna cu un platou umplut cu flori și fructe și abia după aceea își puse bijuteriile pregătite pe comoda din dormitorul ei cel cu mobila furniruită cu lemn de esențe deschise la culoare, cum

se confecționa în ultima vreme. Era o garnitură cu grante mari și mici, pe care o căpătase cu mulți ani în urmă de la contele Pálloty, vărul soțului ei; atingerea pietrelor o duse cu gândul departe, înapoi la tinerețea ei zbuciumată datorită pasiunii nebune a bătrânului domn față de fata de valah care fusese ea în acele timpuri. Cadourile lui fuseseră întotdeauna deosebite și fiecare fusese legat de o situație de neuitat. Alungă gândul de la trecut și își puse mai întâi cerceii, apoi inelul cu o piatră-unicat splendid tăiată și la urmă își încheie colierul discret și de un gust desăvârșit așa cum fuseseră toate darurile primite de la domnul consilier chezaro-crăiesc.

Parcă simțindu-i gândurile Tancredi spuse:

– Ai anunța la Palatul Pálloty că azi nu mergem la masă?

– Bineînțeles, murmură Xenia. Nu era cazul să mă străduiesc prea mult, domnul consilier este plecat la Viena iar doamna... ea ține prea puțin la mesele de duminică... cred că a profitat de ocazie și s-a dus la vreo mănăstire.

Tancredi era mândru de legătura păstrată de Xenia cu familia primului ei soț și nu vedea de ce nu ar cultiva-o. Soția lui îl lămurise de la bun început de caracterul de „compasiune” al acelei căsătorii iar Lajos murise de mult, trăindu-și ultimii ani în Elveția unde fusese trimis pe cheltuiala vărului său, contele Pálloty.

Familia Pálloty era extrem de exclusivistă și a fi primit acolo era o mare cinste; faptul că erau invitați la masă tot la două săptămâni le crea o situație specială în lumea maghiară din Arad și mulți clienți îi acordau încredere lui Tancredi tocmai de aceea.

Legătura Xeniei cu domnul consilier era confuză și complicată. Înțelept și diplomat, bătrânul domn știuse să transforme relația dintre ei dintr-o poveste pasională, cum

fusese la început, într-un fel de prietenie sentimentală din care Xenia, oricât de îndemânică era în raporturile cu oamenii, nu putea ieși. Era aceasta o pată pe conștiința ei și o apăsa ca un mare greumânt. Se întrebese, nu o dată, dacă se va elibera de ea doar prin moarte?

Tancredi, evident, nu bănuia nimic; el era măgulit de bunăvoința acestui domn care avea dreptul la titlul de excelență și care îl trata ca pe un fel de văr dat fiind că soția sa fusese căsătorită cu vărul său Lajos.

Oglinda cu ape limpezi reflecta chipul pur al Xeniei; părul ei, blond în prima tinerețe, devenise acuma aproape castaniu; tenul luminos nu era brăzdat încă de riduri; gura, bine desenată, avea buzele roșii deși nu era fardată; ochii mai păstrau privirea aceea catifelată căreia cu greu putea să îi reziste un bărbat.

– Gata, să mergem. Nu ne putem permite să stăm la biserică prea mult, la voi nu se întârzie, spuse ea surâzând ironic. Bătrânul De Niro nu se abate de la obiceiurile introduse în casă cu decenii în urmă.

În casa Popp era agitația obișnuită când familia mergea la masă la „nona”. Eugen, fiul cel mare, se bucura din toată inima căci știa că o va întâlni pe Patricia, fiica cea mai mică din familie, care îi era mătușă deși erau aproape de o vârstă. Cei doi se simțiseră dintotdeauna bine împreună; fata îi era mult mai apropiată decât fratele său Titus de care îl despărțea nu numai diferența de ani ci și temperamentul. Cu Patricia se simțea la îndemână și aveau întotdeauna să își spună ceva; ea îl înțelegea și îl încuraja ca nimeni altul căci Eugen era un tânăr ce se adapta mai greu la un mediu străin; apropierea lor fusese o dragoste pe muchie de cuțit deși ei nu își dăduseră seama de aceasta.

LBPIS

We know

books

Lucrarea a fost finanțată de către
ASOCIAȚIA ITALIENILOR DIN ROMÂNIA – RO.AS.IT

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
DE SABATA, COLETA

Anii fericiți / Coleta De Sabata. - Ed. a 2-a. -
Timișoara: Excelsior Art, 2016
ISBN 978-973-592-387-7

821.135.1-31

© 2002, Editura EXCELSIOR ART

Drepturile asupra acestei ediții sunt rezervate
Asociației Italianilor din România – RO.AS.IT

Editura Excelsior Art – Timișoara, Str. Augustin Pacha, nr.
2, camera 28, cod 300011, e-mail: editura@excelsiorart.ro,
telefon / fax 0256/201078; web: www.excelsiorart.ro;
blog: <https://corinavictoriasein.wordpress.com/>

COLETA DE SABATA

ANII FERICIȚI

ediția a II-a

Ëditura Excelsior Art
2016

Cuprins

Capitolul I	
Întâlnirea	5
Capitolul II	
Încoronarea	49
Capitolul III	
Ovidiu De Niro	94
Capitolul IV	
Cazul Lia Uibaru	143
Capitolul V	
Politici balcanice	190
Capitolul VI	
Giovanni Secundo De Niro	243
Capitolul VII	
Frații Popp stau de vorbă	270
Capitolul VIII	
În minele de aur	300
Capitolul IX	
Afacerea Skoda	329
Capitolul X	
Tinerii înțeleg altfel lumea	352
Capitolul XI	
Plecarea Cameliei	406

Capitolul I Întâlnirea

Patricia De Niro urma să împlinească în curând treizeci și doi de ani, vârstă la care o femeie nu se simte prea bine dacă se află în situația să trăiască singură.

Așezată în fața măsuței de toaletă prevăzută cu trei panouri mari, acoperite cu oglinzi din cea mai fină sticlă șlefuită, astfel încât să se poată vedea bine din toate părțile, se examina critic și fără bunăvoință, căutând schimbările pe care trecerea anilor le operase pe fața ei. Se împlinise la trup în ultima vreme fără a căpăta însă conformația aceea specifică despre care se spunea, cu un cuvânt la modă, că este „moletă”; părul de culoarea aramei topite forma un nimb strălucitor în jurul capului ei; fața mică și cu trăsături energice se reflecta luminoasă în cristalul oglinzii; tenul i se menținuse tot atât de frumos ca în prima tinerețe; avea pielea albă, aproape transparentă, aurită de câțiva pistrii răspândiți ici și colo pe obraji netezi. Nu arăta rău defel, admise ea, dar nu se simțea mulțumită nefiind nimeni să i-o spună.

După moartea celui de al doilea soț, de gripă spaniolă, la sfârșitul războiului mondial, trăise alături de fiul ei – de șase ani acuma – și alături de numeroasa ei familie, anturată de dragostea tuturor și încurajată de toți pentru a o ajuta să își regăsească ritmul normal de trai, atât de vioi, care îi fusese caracteristic.

De curând, pentru a-și umple cu ceva zilele lungi și plictisitoare, începuse să își construiască o casă, o vilă

modernă situată în apropiere de malul Mureșului, pe un teren căpătat ca zestre cu ocazia primei ei căsătorii, cu arhitectul italian Marco Buonaventuri. Moartea brutală și neașteptată a acestui tânăr, mușcat de o viperă la Stâna de Vale, fusese o lovitură dureroasă din care ea se recuperase cu greu.

Patricia era o femeie bogată, moștenitoare nu numai a părții sale din averea De Niro, dar și a cabinetului celui de al doilea soț, doctorul Traian Erdély, cabinet pe care îl vânduse pe bani grei imediat după încheierea războiului mondial. Fratele ei, Tancredi De Niro, om de afaceri și bancher renumit în tot Ardealul, se ocupase cu mare atenție de bunurile rămase, valorificând la nivel înalt investițiile. De altfel, Patricia însăși se pricepea bine la afaceri și își urmărea cu mare grijă evoluția averii, creșterea valorii bunurilor de care dispunea.

Îmbrăcată într-o rochie scurtă, plisată mărunț la poale, de culoarea merelor crude, brodată cu fir de mătase crem în jurul decolteului și la mâneci, își alese din cutia de bijuterii o garnitură din aur împodobită cu topaze aurii, formată din cercei, pandantiv și două inele, unul mai mare și unul mai mic. Topazele de culoarea mierii îi puneau în valoare privirea fină și vioaie a ochilor căprui, cu gene lungi, răsucite, și sprâncenele frumos arcuite. Încruntarea de pe față îi dispăru și zâmbi imaginii din oglindă. Trebuia să admită că arăta bine și nimeni nu i-ar fi dat vârsta pe care o avea.

Se uită la ceasul elvețian de pe comodă, acoperit cu o cupolă de sticlă sub care oscilau trei bile strălucitoare din bronz, și aprecie că trebuie să sosească Eugen Popp – care îi era nepot de soră, dar și un prieten foarte apropiat – și care o scotea în lume de când rămăsese văduvă. Eugen terminase studiile de drept și era secretarul unui important om politic;

nu se căsătorise deși depășise treizeci de ani. Urmasă să se ducă la vernisajul unei expoziții de pictură contemporană românească, organizată de guvernul de la București care încerca, și pe această cale, să apropie între ei oamenii din provinciile unite cu Țara în anul 1918. După patru ani de la acel memorabil eveniment se constata că nu este simplu să aduci la unison persoane aflate de veacuri sub dominație străină, supuse la tot felul de influențe, cu mentalități ce se dovedeau greu de apropiat, cu obiceiuri și concepții dificil de conciliat.

Expoziția fusese prezentată mai întâi la Timișoara și se bucurase de o primire extrem de cordială; toată intelectualitatea română, mai ales oamenii de cultură din însemnatul centru care fusese dintotdeauna Lugojul, participase la acel eveniment. Familiile Brediceanu, Dobrin, Rădulescu și altele veniseră în capitala Banatului pentru a fi de față. Ziarele publicaseră cronici detaliate despre tablouri și despre pictorii ce expuneau și care își însoțeau operele în acest turneu cultural, considerat un act de patriotism și de mândrie națională.

În ce privește gusturile și deschiderea spre modernitate, trebuie spus că Ardealul, aflat la periferia Imperiului Austro-Ungar, fusese atins mai greu de aripile noilor curente din arta europeană; chiar și „secesiunea” lui Klimt și a susținătorilor săi, care influențase arhitectura unora dintre marile orașe la trecerea între secolele al XIX-lea și al XX-lea, nu se manifesta încă plenar pe aceste meleaguri. „Art nouveau”, stil depășit la Paris de noile curente cum se dovedeau a fi futuriștii italieni și cubiștii de toate naționalitățile, continua să domine în casele burgheze prin piesele de mobilier și obiectele de pus prin vitrine ce plăceau

încă. În ce privește pictura, oamenii erau și mai rezervați. Expoziția itinerantă urma să marcheze începutul unor tendințe noi în artă sub influența Parisului și mai puțin a Budapestei sau a Vienei.

Patricia era amatoare de artă, ca și surorile și cumnatele sale; primul ei soț, arhitectul, fusese el însuși un pictor înzestrat și sensibil de la care învățase multe; din păcate Marco nu apucase să își valorifice talentul în cadrul unor expoziții; rămăseseră de la el multe mape cu schițe și desene ce ar fi trebuit să fie prelucrate. Patricia le păstra într-o încăpere neștiind pentru moment ce să facă pentru a nu se despărți cu totul de acele amintiri.

Se auzi soneria; servitoarea îl conduse pe tânărul domn în salon, rugându-l să adaste o clipă, așa cum fusese învățată să se poarte cu oaspeții casei.

Eugen Popp era un bărbat potrivit de înalt, zvelt, suplu, cu părul negru, o mustăcioară subțire, privirea catifelată, trăsături moștenite de la tatăl său. Se purta cu toată lumea amabil și curtenitor, așa cum îi era firea și cum fusese educat de către mama sa, Agata De Niro, căsătorită Popp. Purta haine închise la culoare, cămăși strălucitor de albe, cravate discrete, cu o distincție naturală care Patriciei i se părea uneori a nu fi tocmai suficient de bărbătească.

–Nu știi dacă trebuie să spun că ești frumoasă sau elegantă sau amândouă la un loc, ca întotdeauna, spuse el la intrarea Patriciei în salon, apropiindu-se de ea și sărutându-i mâna.

Patricia era scundă și cu toate că purta pantofi cu tocuri foarte înalte abia îi ajungea până la ureche nepotului ei pe care nu îl considerase niciodată ca atare. Surâse fără a comenta complimentul, dar ochii îi sticliră de plăcere.

– Sper să ajungem la timp. Crezi că vor începe la ora anunțată?

– Se pare că da. Oricum se obișnuiește ca mai întâi să se facă un tur prin sală, ca lumea să își poată face o idee despre valoarea tablourilor expuse, zise Eugen.

Manifestarea era organizată în sala de la intrarea în Palatul Cultural al orașului, o clădire impozantă, ridicată în stil neo-clasic și terminată abia în anul 1912, puțin înainte de izbucnirea războiului mondial. Coloanele elegante, ștucatura de mare finețe, statuile în alto-relief, metopele și friza, totul crea o ambianță de lux și de cultură potrivită pentru o expoziție de pictură. Lumea se grăbea să participe la acest moment deosebit din viața urbei și, în grupuri mici, se îndrepta spre Palat.

Tablourile erau prezentate pe șevalete. Un zumzet continuu și plăcut anima sala, așa cum se întâmplă atunci când o mulțime politicoasă vorbește în șoptă pentru ca participanții să nu se deranjeze reciproc. Bărbați solemn și femei elegante treceau în pas lin de la un tablou la altul comentând cu discreție ceea ce vedeau. Arta expusă aici diferea de ceea ce cunoșteau ei îndeobște; părea mult mai vigoasă, mai brutală, mai puțin „academică”, cu chipuri frumoase de femei de la țară, cu imagini din viața satelor, cu țărani uscați de soare și de muncă, cu străzi de la periferia unor orașele de provincie sau poate din capitală. Subiectele erau tratate cu tușe vii, de o mare robustețe, cu o senzualitate încărcată de vitalitate pe care cineva, cu ironie, a numit-o „sportivă”. După cuvintele frumoase și bine cumpănite ale primarului, criticul de artă a insistat mai puțin asupra calităților artistice ale expoziției – lăsând la aprecierea publicului acest aspect – cât mai ales asupra importanței acestui periplu cultural prin întreg Ardealul unit cu Țara. Oamenii au trecut apoi încă o dată să vadă tablourile,

LBRIS

We know
books

Lucrarea a fost finanțată de către

ASOCIAȚIA ITALIENILOR DIN ROMÂNIA – RO.AS.IT.

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
DE SABATA, COLETA

Cazul Marichen Ursula Rott / Coleta De Sabata.

- Ed. a 2-a. - Timișoara: Excelsior Art, 2016

ISBN 978-973-592-388-4

821.135.1-31

© 2001, Editura EXCELSIOR ART

Drepturile asupra acestei ediții sunt rezervate
Asociației Italianilor din România – RO.AS.IT

Editura Excelsior Art – Timișoara, Str. Augustin Pacha, nr.
2, camera 28, cod 300011, e-mail: editura@excelsiorart.ro,
telefon / fax 0256/201078; web: www.excelsiorart.ro;
blog: <https://corinavictoriasein.wordpress.com/>

COLETA DE SABATA

CAZUL MARICHEN URSULA ROTT

ediția a II-a

Editura Excelsior Art
2016

Cuprins

Capitolul I.....	5
Capitolul II.....	15
Capitolul III	22
Capitolul IV	32
Capitolul V.....	47
Capitolul VI	53
Capitolul VII.....	70
Capitolul VIII	80
Capitolul IX	87
Capitolul X.....	99
Capitolul XI	112
Capitolul XII.....	132
Capitolul XIII.....	144
Capitolul XIV.....	164
Capitolul XV	178
Capitolul XVI.....	196
Capitolul XVII.....	219
Capitolul XVIII.....	232
Capitolul XIX.....	243
Epilog	263

Dedic acest volum tuturor prietenelor mele

Această carte este un roman de ficțiune. Orice asemănare cu fapte, întâmplări sau nume din viața reală este o simplă coincidență.

Capitolul I

Cine cunoștea Aradul dinaintea celui de al doilea Război Mondial și îl vizita acum, la șase ani după încheierea acestuia, rămânea mirat cât de puțin se schimbase centrul acestui oraș.

Strada principală, căreia toată lumea îi zice „Corso”, fusese generos croită încă din secolul trecut; palatele enorme o străjuiau dându-i o anumită grandoare; copacii, plantați în rânduri paralele, îi dădeau o perspectivă elegantă; sistemul de iluminat susținut de stâlpi înalți, confecționați din fier forjat, contribuia și el la măreția ansamblului.

Deși Aradul fusese supus unui bombardament greu, din partea aviației anglo-americane, nici o bombă nu căzuse în centru; fuseseră vizate numai două obiective importante: gara – însemnat nod de cale ferată – și fabrica de vagoane „Astra”.

Ziua de vară a solstițiului anului 1951 se arăta în toată splendoarea: albastrul imperial al unui cer perfect senin, nici cea mai slabă adiere de vânt iar temperatura aerului se afla în urcare normală, pentru acel moment al anului, într-un oraș de șes.

Cofetăria, aflată peste drum de intrarea principală a teatrului din localitate, zumzăia de clienți; se consuma mai ales înghețată, ieftină și foarte gustoasă, renumita înghețată „Boian”, pe care o apreciau toți locuitorii din zonă. Se trecuse și aici la sistemul de „auto-servire”, de când, din pricina

taxelor uriașe și a impozitelor de tot felul, proprietarii micilor prăvălii nu mai puteau ține angajați. Noul sistem politic, introdus de comuniștii susținuți de Armata Roșie, ducea o luptă înverșunată împotriva producției particulare fie că era vorba de o fabricuță, un atelier sau o cofetărie.

Cofetăria Boian fusese un local elegant cu o servire fără cusur, cu prăjituri gustoase – indiene, mignonuri de tot felul, cremșnituri și alte prăjituri vieneze – unde publicul de diferite categorii și vârste se perinda după obiceiul locului. Acum toate acestea dispăruseră, lumea era amestecată iar patronii luptau din greu să mențină calitatea produselor, în ciuda dificultăților. Sperau și ei, așa cum spera toată lumea, că acest regim absurd nu va ține la nesfârșit. Deși rușii se înstăpâniseră în țară încă din 1944, acum, după șapte ani, oamenii încă mai nădăjduiau că vor fi „eliberați”, așa cum promitea în fiecare zi „Vocea Americii”, postul cel mai ascultat în România și cel mai comentat în surdină.

În cofetărie era cald și muștele bâzâiau cu nerușinare. O fată îmbrăcată într-un halat alb, trecea pe la mese și ștergea cu o cârpă umedă și curată picăturile de înghețată topită, căzute din cupele de metal. Consumatorii așteptau răbdători la rând în fața bufetului din sticlă, își primeau paharul cu înghețată și o paletică din lemn, cu care să se servească apoi își căutau un loc liber la una din măsuțele cu tăblie din sticlă fină, șlefuită, rămășiță a gloriei trecute.

În jurul unei asemenea măsuțe stăteau, destul de înghesuite, trei tinere, o adolescentă și două fete, să tot fi avut vreo unsprezece ani.

Adolescenta era din familia Budeanu și toată lumea îi zicea Marion, deși în realitate o chema Maria; fetițele erau verișoare aparținând direct sau prin alianță familiei

Ackermann, una dintre cele mai bogate familii germane din Arad, redusă acuma la nivelul tuturoră căci își pierduseră averea prin noile legi votate în ultimii ani.

Victoria Ackermann era o fată frumoasă, nălțuță pentru vârsta ei, cu părul strălucind de parcă ar fi fost alcătuit dintr-un aliaj ciudat, între argint și cupru, și cu ochii albaștri, senini, licărind vioi, ceea ce trăda o inteligență vie; trăsăturile feții, de o perfectă simetrie, promiteau să facă din ea o adevărată frumusețe atunci când va fi depășit vârsta ingrată.

Gealaltă fetiță purta numele ciudat de Marichen Ursula Rott; era mai scundă, rotunjoară, cu privirea blândă, marcată de timiditate.

Fetițele fuseseră colege la Liceul „Nôtre Dame de Sion”, desființat prin reforma învățământului din anul 1948; acum urmau în clase paralele la fostul Liceu „Elena Ghiba Birta”, ce își pierduse și el vechiul nume, ce aparținuse celei care l-a fondat, și se chema simplu și banal „Liceul de fete nr. 2”.

– Înainte abia așteptam vacanța, povestea Marichen. Mergeam la țară, aveam parcul acela minunat și enorm din jurul casei, tata mă lua uneori cu el, cu șaretă, și străbăteam pământurile noastre... Mi-a rămas parcă în nări mirosul fânețelor proaspăt cosite. Când luneca vântul peste grâul înalt se formau un fel de valuri... De când ne-au luat casa, moara, pământul, unde să mai merg?

– Te iau eu la ștrand. Și aici ne putem distra. Știi să înoți?

Părinții Victoriei pierduseră și ei aproape totul dar tatăl ei se angajase la abator ca măcelar – din fericire, avusese o asemenea diplomă de meșter fiindcă familia lor deținuse cea mai mare și mai modernă măcelărie din oraș – și o duceau ceva mai bine.

– Nu are rost să plângem după ce a fost, spuse fetița cu glas serios, de ăștia, nu scăpăm cu una cu două.

Ea reproducea ceea ce auzea în casă și încerca să transmită ceva din propriul ei curaj acestei verișoare, mult mai năpăstuită de soartă decât era ea însăși.

– Taci, să nu te audă careva, îi șopti Marion.

Victoria privi în jur, dar nu i se păru nimic primejdios. Știa și ea că pereții aveau urechi, dar aici în cofetărie nimeni nu părea să le acorde vreo atenție cât de mică.

Deși erau doar niște copii, fetele învățaseră ce este frica; prea mulți dintre ai lor fuseseră arestați, trimiși la canal sau cu domiciliu forțat, închiși fără să se știe ceva despre soarta lor. Dar tinerețea își cerea drepturile ei și ele se adaptau ca să supraviețuiască.

După patru ani de război și șase ani de regim comunist, sărăcia devenise o componentă obișnuită, normală, a vieții fiecăruia; pretențiile coborâseră și ele corespunzător, lumea se amestecase, vechile pături sociale dispăreau încetul cu încetul și alte straturi se formau în loc. Tineretul se mlădia și încerca să-și trăiască viața în noile condiții.

– Uite-o pe Felicia, zise brusc Marion, și îi făcu semn cu mâna. Felicia le văzu și schiță un gest vag; se duse să își ia și ea o porție de înghețată și abia apoi își căută un taburet, să se așeze la masa lor. Felicia era ceva mai în vârstă, probabil că împlinise deja douăzeci de ani; era de o frumusețe frapantă, cu rotunjimi atrăgătoare, cu părul lung, lăsat pe spate, umbră întunecoasă de pădure, purtând o rochie elegantă din mătase cusută după ultimul model găsit prin reviste.

– Ce mai faci, Felicia? Ești atât de elegantă, spuse admirativ Victoria, examinând decolteul „en coeur”, ce pune în valoare pielea bronzată a tinerei.

– Ce să fac? Mă zbat și eu ca toată lumea, răspunse destul de plictisită Felicia.

– Tu te zbați? se miră Marichen. Ești atât de dichisită... parcă acuma ai fi coborât de la Paris!

Cele trei fete purtau rochii de stambă, ca toată lumea, spălate și apretate bine ca să aibă ținută, dar foarte modeste ca aspect. Pe lângă Felicia se simțeau ca niște servitoare; în familie se cam știa cum se descurcă Felicia, dar deocamdată se fereau să o bârfească prea tare, era una de-a lor și legătura de clan se menținea puternică.

– Știi că Marichen și-a schimbat numele? interveni brusc Victoria. Felicia făcu o grimasă de uimire.

– Da? Nu știam. Și cum te cheamă acuma? se întoarse ea spre fetiță.

Fetița se îmbujoră, dar, politicoasă, răspunse cuminte:

– Rodica Paiu.

Felicia izbucni brusc într-un râs în cascade. Fața ei frumoasă căpăta o strălucire în plus, îi stătea bine râzând și ea profita în mod conștient de acest amănunt.

– Te-ai schimbat complet. Bravo! Azi-măine nu ne mai cunoaștem unii pe alții.

– Când mama s-a recăsătorit, am fost înfiată, explică Marichen. Legea mi-a dat dreptul să îmi schimb cu aceasta ocazie și numele de botez, așa că am scăpat de „Ursula”. Nu l-am putut suferi, oftă ea. Nu știu cum pot părinții să aleagă asemenea nume pentru copiii lor.

Marion surâse cu înțelegere pentru of-ul Ursulei.

– Da' cu tatăl tău cel adevărat ce s-a întâmplat? întrebă, dintr-o dată interesată, Felicia.

Marichen Ursula, pe care o chema acuma Rodica, privi cu atenție sticla năclăită a măsuței, de parcă de acolo urma

LBRIS

We know
books

Lucrarea a fost finanțată de către
ASOCIAȚIA ITALIENILOR DIN ROMÂNIA – RO.AS.IT.

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
DE SABATA, COLETA

Între plăcere și teamă / Coleta De Sabata.
- Ed. a 2-a. - Timișoara: Excelsior Art, 2016
ISBN 978-973-592-390-7

821.135.1-31

© 2004, Editura EXCELSIOR ART

Drepturile asupra acestei ediții sunt rezervate
Asociației Italianilor din România – RO.AS.IT

Editura Excelsior Art – Timișoara, Str. Augustin Pacha, nr.
2, camera 28, cod 300011, e-mail: editura@excelsiorart.ro,
telefon / fax 0256/201078; web: www.excelsiorart.ro;
blog: <https://corinavictoriasein.wordpress.com/>

COLETA DE SABATA

ÎNTRE PLĂCERE ȘI TEAMĂ

ediția a II-a

Editura Excelsior Art
2016

CUPRINS

Capitolul 1	
August	5
Capitolul 2	
Septembrie	21
Capitolul 3	
Octombrie	44
Capitolul 4	
Noiembrie	92
Capitolul 5	
Decembrie	123
Capitolul 6	
Ianuarie	148
Capitolul 7	
Februarie	171
Capitolul 8	
Martie	191
Capitolul 9	
Aprilie	234
Capitolul 10	
Mai	268
Capitolul 11	
Iunie	300
Capitolul 12	
Iulie	334

Capitolul I August

Noaptea de vară era caldă și catifelată. Dinspre râu se simțeau miresmele blânde ale plantelor ce își trăgeau seva din apele lui scăzute și grase, aducătoare de viață. La această oră târzie niciun pas de trecător nu întrerupea liniștea perfectă a orașului; nici măcar o pisică nu străbătea, cu obișnuita-i prudență, spațiul larg din jurul marilor clădiri. Lumina nopții, albastră și cu luciri metalice, crea o atmosferă misterioasă, ca o vrajă aruncată peste centrul calm și, aparent, golit de oameni.

Emil cunoștea la perfecție acest moment de taină; îl studiasse de atâtea ori încât îl putea retrăi cu toată intensitatea chiar și în încăperea lui de acasă. Stătuse de multe ori adăpostit în mașina lui mică dar atât de silențioasă, la pândă, pentru a se pătrunde de acest moment plin de semnificații pentru viața lui ciudată. În ultimele săptămâni venise aici în fiecare noapte, parcase la adăpostul celor trei brazi bătrâni din scuarul din fața liceului, apoi așteptase cu răbdare să vadă ce se petrece. După ora zece seara nu se mai petrecea nimic semnificativ; câte un rar trecător, eventual o pereche de tineri întârziați, oameni ai nopții, umblau în pas molcom pe această stradă centrală a orașului dar situată în afara zonelor agitate ziua. Dorea să știe totul, să nu poată avea nici o surpriză. În meseria lui ciudată și atât de puțin „ortodoxă” nu era permisă nicio greșală. Locul, ora, clipa,

toate aveau importanța lor. Nu lăsase niciodată nimic la voia întâmplării și de aceea nici nu avusese neplăceri. „Neplăceri” era un eufemism. În realitate puteau să i se întâmple lucruri foarte grave. Emil însă ținea prea mult la viața lui liberă ca să riște ceva. Mai avea de așteptat și în noaptea aceasta. Studiase cu mare atenție ce se petrecea în întunericul păstos din clădirea mare și întunecată de peste drum. Cunoștea cu mare exactitate orele când paznicul își făcea rondul, pe unde trecea, ce spații verifica de fiecare dată. Îl urmărise de atâtea ori încât, deși nu îl știa ca persoană, nici nu îl văzuse la față, era capabil să și-l descrie de parcă i-ar fi fost o cunoștință. Era convins că era tânăr și conștiincios, că îndeplinea întocmai ceea ce i se spusese să facă și își vedea de treaba pentru care fusese angajat. Meseria de paznic în această clădire, pustie noaptea, nu părea să fie un joc periculos. Era o universitate particulară, înființată de câțiva ani, care nu fusese niciodată atacată, nu i se furase nimic, nu pătrunsese nimeni în interiorul ei. De altfel, ce s-ar fi putut lua? Eventual niște calculatoare sau aparatură de birotică. Dar erau piese mari, greu de scos din clădire fără ca paznicul să nu audă sau să nu simtă ceva. În rest? Ceva mobilier, covoare și cărți. Nu meritau efortul! Hoții moderni doreau bani, valută, eventual obiecte mici ce se puteau valorifica simplu.

Desigur, Emil cercetase anterior cu mare seriozitate locul, oamenii, obiceiurile; se înscrisese chiar și student pentru câțiva vreme, apoi, prudent, nu mai dăduse pe acolo. În perioada aceea umblase peste tot, cunoscuse atât clădirea cât și persoanele care o frecventau, cercetase intrările și posibilitățile cele mai lesnicioase de a ieși neobservat din edificiu, analizase minuțios felul cum decurgeau faptele, cine lua banii, cât lua, ce se făcea cu ei, examinase cu răbdare

relațiile dintre cei din conducere și secretare, calculase cam ce venituri existau, cum erau cheltuite, cum erau – sau păreau a fi – manipulate. Știa aproape tot atât de bine ca și conducerea ce afaceri se făceau aici, ce examene se vindeau și cu cât, cum se vărsau fondurile, de unde se obțineau acreditările, unde se țineau banchetele la final de control, cine era plătit și cine nu accepta mită... toate acele fapte pe care un om atent, cu ochii larg deschiși, izbutea să le înțeleagă cu timpul dacă analiza cu mintea liberă de prejudecăți tot ceea ce se petrece, ce se vorbește, ce se zvonește, ce se bârfește într-o asemenea instituție. Apoi ajunsese la concluzia că a sosit momentul potrivit să dea lovitura. Așa proceda întotdeauna. Nu se grăbea. de ce ar fi făcut-o? Era un tip calm și calculat, experimentat și cu abilități deosebite. Știa că prada va fi importantă și, în plus, s-ar fi putut să găsească și documente de mare valoare pentru viitorul său. Zâmbi. Noaptea aceasta era chiar potrivită pentru o asemenea lovitură. Luna plină strălucea pe bolta de cositor dând o lumină clară ce marca atât contururile caselor cât și orice ființă care s-ar fi mișcat prin jur. Fațadele iluminate erau surii iar celelalte de un negru spongios și gras. Pe bancheta de alături se aflau trusa cu uneltele, fine și de cea mai bună calitate, stetoscopul necesar pentru a auzi mai bine clinchetul de la zăvorul casei de bani, mănușile care îi permiteau să nu lase nici o amprentă și pantofii ușori, fără striatii, dintr-un cauciuc special, care nu lăsau niciun fel de urme.

Emil era îmbrăcat într-un costum de lucru negru, un fel de salopetă anume făcută, strânsă pe trupul lui de sportiv de performanță, care îi venea atât de bine de parcă ar fi fost o a doua piele a sa. Se uită la ceasul fosforescent și aprecie că sosise momentul. Paznicul își terminase de zece minute

rondul prin clădire și la această oră își lua gustarea nocturnă, hrană ce îi permitea să rămână treaz până dimineața. Emil știa că tânărul nu doarme, în cel mai rău caz doar ațipește, dar nu îl deranja starea lui de veghe. El se strecura asemeni unei umbre lipsite de consistență și nu putea fi auzit nici dacă îi stătea în apropiere. Se simțea totuși emoționat, ca de fiecare dată; era o emoție pozitivă ce îi puneă toate simțurile în alertă, îl făcea să vadă, să audă și să gândească mai bine. Își schimbă pantofii, își trecu pe după umăr sacul de unelte, pe celălalt umăr atârână sacul cel mic, în care urma să pună prada, și ieși cu grijă din mașină. Cheia rămase, ca de obicei, în lăcașul de la motor iar portiera o lăsă întredeschisă ca să poată demara în grabă dacă era cazul. Făcuse de atâtea ori aceste preparative încât deveniseră o a doua natură dar, cu toate acestea, nu lăsa nimic la întâmplare fiindcă cea mai mică greșeală îi putea fi fatală. Simțea o furnicătură plăcută prin tot trupul. Era în formă.

Traversă strada asigurându-se că nici măcar o mătă nu se mișca primprejur, ajunse la gardul de fier forjat, se urcă fără nici o dificultate pe soclul din piatră și se ridică în mâini sprijinindu-se pe brațele sale puternice. Emil era bine antrenat deoarece făcea sport de performanță, specialitatea din ultimii ani fiind escalada, un sport extrem, periculos și care cerea abilități deosebite. Desigur, ceilalți credeau că face sport din plăcere. În realitate, el considera antrenamentul ca o parte componentă a meseriei sale. Emil era un spărgător profesionist și se pregătea corespunzător. Numai proștii riscă să dea cu ranga.

Trecu pe cărarea așternută cu pietriș fără ca pantofii săi speciali să scoată cel mai mic scrâșnet, apoi se îndreptă spre zidul pe care dorea să îl escaladeze. Edificiul fusese

construit înainte de cel de al II-lea război mondial și era marcat de gusturile epocii. Pe fațada sa erau adâncituri în forme geometrice făcute în scopul de a rupe monotonia iar la capete de zid și sub ferestre se găseau aplicate capete de leu. Pentru un tânăr antrenat cum era Emil, urcarea pe asemenea adâncituri era o jucărie. El fusese capabil să escaladeze ziduri aproape netede așa că aici putea porni cu toată iuțeala. Dar el nu se grăbea, știa cât timp are la dispoziție și nu dorea să lase urme. Era una din marile calități ale spargerilor sale: nicio urmă. Simți cum inima lui își accelera ritmul! Trăia cu intensitate totul.

Geamul lăsat întredeschis se afla la etajul I; abia crepățit, nu putuse atrage atenția nimănui, așa cum îl aranjase Emil de dimineața. Se strecură înlăuntru și pași cu mare atenție; era acesta un moment de mare tensiune și Emil se străduia să își stăpânească emoția. Adrenalina abia acum i se scurgea viguros în sânge și el cunoștea momentul ca și semnificația lui. De acum înainte nu mai exista cale de întoarcere.

Sala de curs era largă, cu bănci aliniate pe parchetul aproape negru; nu avea perdele la ferestre ceea ce permitea luminii de afară să pătrundă cu generozitate chiar și noaptea. Emil avea o vedere nocturnă foarte bună și, în plus, ochii lui erau obișnuiți cu strălucirea lunii pline. Parchetul nu scârțâia la trecerea lui lină. Era incredibil cât de ușor putea să se strecoare, o umbră de om, deși avea un trup bine clădit și umplut cu mușchi frumos repartizați pe tot corpul. Deschise ușa înaltă și scoase capul pe coridor. Mirosea a lemn vechi. Trecu iute de prag și, cu pași lejeri, străbătu coridorul. Din hol se îndreptă cu siguranță către biroul unde se afla seiful. Deschiderea ușii nu îi luă mai mult de treizeci de secunde. Sentimentul de singurătate îl copleși în această încăpere de

LBPIS

We know
books

Lucrarea a fost finanțată de către
ASOCIAȚIA ITALIENILOR DIN ROMÂNIA – RO.AS.IT.

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
DE SABATA, COLETA

Grădina secretă a pictorului / Coleta De Sabata.
- Ed. a 2-a. - Timișoara: Excelsior Art, 2016
ISBN 978-973-592-391-4

821.135.1-31

© 2005, Editura EXCELSIOR ART

Drepturile asupra acestei ediții sunt rezervate
Asociației Italianilor din România – RO.AS.IT

Editura Excelsior Art – Timișoara, Str. Augustin Pacha, nr.
2, camera 28, cod 300011, e-mail: editura@excelsiorart.ro,
telefon / fax 0256/201078; web: www.excelsiorart.ro;
blog: <https://corinavictoriasein.wordpress.com/>

COLETA DE SABATA

GRĂDINA SECRETĂ A PICTORULUI

ediția a II-a

Editura Excelsior Art
2016

CUPRINS

Capitolul 1	
Reîntoarcerea	7
Capitolul 2	
O conversație prietenească	16
Capitolul 3	
Ape tulburi și dorințe curate	31
Capitolul 4	
În Iașul noilor speranțe	62
Capitolul 5	
Destinul se torsionează ca un balaur	77
Capitolul 6	
Amprenta amară a trecutului	99
Capitolul 7	
Culoarea cenușie a timpului	125
Capitolul 8	
Trup de femeie	162
Capitolul 9	
Melancolii autumnale	201
Capitolul 10	
Viața pe meleaguri septentrionale	226
Capitolul 11	
Maia	251
Capitolul 12	
O apariție stranie	291

Capitolul 13	
Expoziția personală de la București	313
Capitolul 14	
Nuntă în familie	345
Capitolul 15	
Umbrele albastre ale trecutului	373
Capitolul 16	
Haralambie Pogon face propuneri	385
Capitolul 17	
Surprize italiene	413
Capitolul 18	
Regina mărilor și Petra	426
Capitolul 19	
La Milano între libertate și teamă	440
Capitolul 20	
Un alt început	480
Capitolul 21	
Sahara: între dragoste și disperare	497
Capitolul 22	
Momentul desăvârșirii	541

Capitolul 1 Reîntoarcerea

La începutul anilor '90, într-o zi de primăvară glorioasă, din avionul ce venea de la Paris a coborât un bărbat, nici tânăr, nici bătrân, îmbrăcat elegant dar cu o notă de voită neglijență în ținută. S-a oprit mai întâi pe treptele avionului aruncând o privire circulară pustiului pistei de aterizare, parcă mirat că se află aici. Purta pe braț un pardesiu de gabardină de culoarea nisipului și în mână ținea o geantă de tip diplomat, mai mare decât cele obișnuite; era îmbrăcat cu o haină din piele de antilopă, un pic uzată, cu pantalonii bej și o caschetă ciudată, cu cozoroc; bărbatul era încălțat cu mocasini maronii, comozi, de cea mai bună calitate; toată ținuta lui arăta o armonizare de culori prea bine pusă la punct ca să nu fie căutată. Nu îl aștepta nimeni deoarece nu anunțase pe nimeni de sosirea sa.

Cel sosit nu era altul decât Franco De Niro, un pictor plecat din România de mulți ani, fugit ilegal prin anii '70, de fapt, rămas în apus cu ocazia unei călătorii turistice din care nu se mai întorsese. În lunga perioadă de când părăsise țara avusese rare și subțiri relații cu familia sa, nu atât din cauza indiferenței sale, sau pentru că nu ar fi dorit o relație mai apropiată, cât, mai ales, de teama că neamurile sale ar fi putut avea necazuri dacă țineau legătura cu un „trădător”, un fugit, un om care renunțase la traiul în România Socialistă.

Ce făcuse Franco pe meleagurile străine pe unde hălăduise,

nu știa nimeni dar, după felul cum arăta, nu părea să o fi dus prea rău. Acum, după ce se mai liniștiseră zguduirile de după revoluția din 1989, revenise în țară cu planuri ce nu îi erau nici lui prea clare. Dorul, care îl măcinase în toți acești ani, îl îndemnase să revină dar, ca un om singur ce era, nu simțea nevoia să își facă planuri detaliate pentru viitor. Era curios să vadă cum se va simți trăind pe vechea vatră, dacă, după ce dorința de a respira aerul țării sale odată îndeplinită, va mai pofti să continue să trăiască aici, sau va considera că traiul pe alte spații este mai plăcut. Lipsise din țară timp de peste două decenii, în plină maturitate, fusese supus la influențe diverse, de o mare varietate, cunoscuse o altă lume, cu alte reguli, alte aspirații și altă moralitate, era străin de țara în care se născuse și nu putea ști dacă ceea ce visase în acei ani mai putea deveni o realitate atrăgătoare sau va rămâne doar o amăgire fără conținut real.

După ce își recuperează bagajele găsi un taxi la ieșirea din aeroport și dădu adresa de care erau legate toate amintirile sale din copilărie și din prima tinerețe, adresa casei în care se născuse și crescuse, acolo unde trăiseră părinții săi iar, de mulți ani, locuia, împreună cu familia sa, Octavia, unica sa soră.

Franco era unul dintre puținii descendenți direcți ai familiei De Niro, cândva renumită în oraș și în zonă, el reprezentând a treia generație a italienilor sosiți aici în căutare de lucru, la sfârșitul secolului al XIX-lea și rămași definitiv pe aceste locuri deoarece găsiseră nu numai de lucru ci și un trai stabil, iar, treptat, un trai din ce în ce mai îmbelșugat și o atmosferă care le priise făcându-i să se simtă ca în patria lor. Căsătoriile tinerilor De Niro cu localnice conduseseră la apariția unor descendenți tot mai apropiați

de poporul român așa că numai doi dintre copiii bătrânului Giovanni Primo De Niro se întorseseră, mai târziu, în Italia natală, obârșia acestui neam viguros.

Bătrânul De Niro avusese zece copii, băieți și fete, din care, la sfârșitul secolului al XX-lea, nu mai trăia niciunul. Tatăl lui Franco, Otello, se căsătorise, destul de târziu, cu o româncă cu care avusese trei copii dintre care numai doi mai fințau, Octavia și Franco. Dintre ceilalți băieți și fete cu care fusese dăruită familia De Niro, trăiau, cei din a patra generație, despre care bărbatul, sosit după o plecare ce îl separase de ai săi timp de două decenii, nu mai știa nimic. Acum, în drum spre casă, simțea în sufletul său o oarecare jenă dar și o nerăbdare arzătoare: aici se afla toată tinerețea sa, zbuciumată dar și cu realizări importante, tot ceea ce simțise și trăise în zilele îndepărtate când își clădise cu trudă dar și cu mari speranțe viitorul. Marele său regret era că nu își mai putuse vedea mama, Catița, femeia modestă dar curajoasă, care părăsise definitiv lumea aceasta în anul 1980. Știa că ea fusese aceea care tânjise cu adâncă durere de dorul lui – mai ales că nu era unicul copil pe care îl pierduse – dar așa se întâmplaseră lucrurile, aproape fără voia lui, în orice caz fără un plan făcut dinainte, atunci când rămăsese în occident, în anii '70.

Ajuns acasă, după ce plăti taximetristului cursa, fără să aibă habar cum stăteau afacerile de acest tip pe aici, motiv pentru care omul, văzându-l străin, îi ceruse o sumă nerușinat de mare, se opri, cu bagajele lângă el, să vadă mai bine vechea lor casă. Zâmbi.

I se păru mult mai mică decât o știa din amintiri. De fapt, era o casă frumoasă, în moda anilor dinainte de război, destul de bine întreținută, aprecie el, cu ferestrele dinspre stradă

acoperite cu perdele de dantelă, cu fațada simplă, zugrăvită nu cu mulți ani în urmă, o casă de oameni gospodari, așa cum îi știuse dintotdeauna de sora și pe cumnatul său, Nestor Popescu. Poarta de la intrare era încuiată așa că apăsă viguros pe soneria pusă la vedere. Nu îi anunțase că sosește și știa că surpriza va fi mare. Spera să nu fie atât de mare încât să nu găsească pe nimeni acasă.

La poartă apăru o tânără femeie în ținută lejeră, de casă, purtând un pantalon de trening și o bluză de un violet pal, dintr-o țesătură imprimată cu un model îndrăzneț, remarcă imediat Franco, și îl privi mirată, chiar suspicioasă.

Franco zâmbi strâmb. Nimeni nu îl mai cunoștea? Nici chiar familia sa?

– Tu trebuie să fii Corina, zise el. Nu te speria, sunt unchiul tău Franco.

Fața tinerei se decoloră de uimire devenind tot atât de palidă ca o foaie imaculată de desen.

– Dumnezeu, unchiul Franco, strigă ea, ce surpriză, nu te așteptam, de unde ai apărut? Vino înăuntru, mama va leșina de bucurie, Doamne, ce mare și aproape incredibil eveniment!

Fața ei se recoloră cu repeziciune iar tânăra se repezi la el, îl îmbrățișă apoi îi luă unul dintre bagaje trăgându-l după sine. Abia pătrunsă în curte strigă:

– Mamă, mamă, vino să vezi cine a sosit. Mai sunt minuni pe lumea aceasta, spuse ea repede, fără a se uita în urmă. Franco intră și el, dintr-odată emoționat de bucuria ei.

În holșor se întâlniră cu Octavia. Aceasta se uită o clipă incremenită la el, apoi i se aruncă la piept și începu să plângă cu disperare. Franco o strânse ușurel și simți cum bucuria lor îi încălzea inima așa cum nu mai simțise de multă vreme.

Apoi încercă să o liniștească, dar Octavia îi spuse printre suspine:

– Lasă-mă, să îmi scot toată suferința și tot dorul din suflet, plâng de fericire, aceste sunt lacrimi binecuvântate,... mă temeam că nu te voi mai vedea niciodată... biata mama, cât de fericită ar fi fost dacă ar fi mai trăit...

Spre seară sosi acasă și Nestor, cumnatul lui Franco iar apoi i se telefonă și lui Caius, fiul familiei, care trăia în alt oraș, împreună cu familia sa.

– Mai există vechiul meu atelier? întrebă, mai târziu, Franco, deși nu spera ca, după atâția ani, familia să îl fi păstrat.

– Există, chiar într-o formă mai bună, îl folosesc eu, spuse Corina, se pare că am moștenit și eu un pic din filonul artistic al familiei, desigur, nu ca tine, care ai luat grosul, glumi ea, dar din „artă” îmi câștig și eu traiul. În ziua de azi se trăiește foarte greu așa că pe lângă orele de la liceu – sunt profesoară de desen la o școală – mai lucrez câte ceva. Vino să vezi, se ridică ea veselă și mulțumită de ocazie.

Atelierul, o fostă bucătărie de vară, transformată ad-hoc în atelier în anii de tinerețe ai lui Franco, arăta acum mult mai bine, fusese izolată termic, avea o mică sobă de teracotă, iar peste tot se simțea mâna de femeie, era ordine deși lucrările Corinei se găseau peste tot, atârdate pe pereți sau puse grămadă pe o măsuță.

– Cu ce te ocupi? se interesă Franco.

– Să nu mă critici, spuse tânăra, dar trebuie să trăiesc, cu inflația aceasta uriașă am duce un trai foarte greu, spuse ea, pensia mamei este o bătaie de joc... nici leafa mea nu este mare lucru... m-am apucat de o treabă de succes deși nu este artă în adevăratul sens al cuvântului dar aduce bani...